

Atatürk Üniversitesi (Erzurum) Kampüs alanında ışık tuzaklarında yakalanan Heteroptera türleri üzerinde bir araştırma

Erol YILDIRIM*

Hikmet ÖZBEK*

Feyzi ÖNDER**

Summary

Heteropterous species caught in light traps in the Campus of Atatürk University in Erzurum (Türkiye)

Three species of Corixidae, one species of Cydnidae, four species of Lygaeidae, fortythree species of Miridae and one species of Nabidae, total 52 heteropterous species were caught in light trap in the Campus of Atatürk University in Erzurum, Türkiye. Of these, *Exolygus rugulipennis*, *Orthops kalmi*, *Adelphocoris lineolatus*, *Stenodema turanicum* and *Criocoris* sp. are more abundant than the others species. On the other hand, *Deraeocoris serenus*, *D. scutellaris* and *Nabis punctatus* species are predator, whereas, *Corixa panzeri*, *C. punctata* and *Sigara striata* are aquatic species.

Key words: Heteroptera, light trap, Erzurum, Türkiye.

Anahtar sözcükler: Heteroptera, ışık tuzağı, Erzurum, Türkiye.

Giriş

Gece faaliyet gösteren nocturnal böceklerin toplanması amacıyla kullanılan ışık tuzakları, çok sayıda gündüzcü (diurnal) ve alacakaranlıkta faaliyet gösteren

* Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, Erzurum
e-mail: yildirimerol@hotmail.com

** Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, İzmir
Alınış (Received): 31.5.1999

(crepuscular) böceklerin de yakalanmasına olanak vermektedir. Hatta, yaşama yerleri tam olarak bilinmeyen ve bu yüzden yakalanmaları oldukça güç olan gündüzcü böceklerin ışık tuzaklarıyla yoğun olarak yakalanmaları söz konusudur.

Işık tuzakları kullanılarak herhangi bir yörenin faunasının incelenmesi konusunda gerek dünyada ve gerekse Türkiye’de çok sayıda araştırma yapılmıştır. Işığa gelen Heteroptera türlerinin saptanması konusunda yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Bu konuda Hoberlandt (1961), Ankara’nın; Önder and Adıgüzel (1979), Diyarbakır’ın; Önder et al. (1981), Marmara Bölgesi’nde İstanbul (Kartal), Kocaeli (Karamürsel), Bursa (Merkez, Mustafakemalpaşa, İnegöl), Sakarya (Merkez, Geyve, Hendek) ve Batı Karadeniz Bölgesi’nde Bolu(Düzce) il ve ilçelerinin; Önder et al. (1984) ise Edirne’nin Heteroptera faunasını ışık tuzakları yardımıyla incelemiştir.

Bu çalışmada ise, denizden yüksekliği 1900 m olan Erzurum’da çeşitli ağaç ve çalılıklarla kaplı Atatürk Üniversitesi Kampüsü alanının Heteroptera faunası ışık tuzakları kullanılarak saptanmaya çalışılmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmanın materyalini, 1996-1998 yıllarında, haziran- eylül aylarında Atatürk Üniversitesi Kampüsü’nün değişik iki yerine yerleştirilen flüoresan lambalardan oluşan ışık tuzaklarından elde edilen Heteroptera erginleri oluşturmaktadır. Işık tuzakları her gün akşam 19.00-sabah 07.30 saatleri arasında çalıştırılmıştır. Tuzaklarda yakalanan Heteroptera örnekleri, diğer böceklerden ayıklandıktan sonra iğnelenerek etiketlenmiş ve teşhisleri üçüncü yazar tarafından yapılmıştır. Makale içinde familya, cins ve türler alfabetik bir sıra içinde verilmiştir.

Araştırma Sonuçları ve Tartışma

Bu çalışmada, Heteroptera takımına bağlı 5 familyadan 35 cinse ait 52 tür saptanmış olup bunlar Cetvel 1’de verilmiştir.

Cetvel 1. Atatürk Üniversitesi Kampüsünde (Erzurum) ışık tuzaklarıyla saptanan Heteroptera türleri

Tür	Yakalandığı Tarih	Birey Sayısı (Tuzak/Yıl)
Corixidae		
Corixa panzeri Fb.	15 Temmuz - 7 Ağustos	9
Corixa punctata Ill.	14 Temmuz- 7 Ağustos	7
Sigara striata (L.)	15 Temmuz - 7 Ağustos	8
Cydnidae		
Shirus dubius (Scop.)	5-17 Temmuz	3
Lygaeidae		
Kleidocerys resedae (Pnz.)	20-24 Ağustos	3
Nysius graminicola (Klt.)	5-7 Ağustos	4
Nysius senecionis (Schl.)	14 Temmuz - 17Ağustos	19

(Cetvel 1'in devamı)

Tür	Yakalandığı Tarih	Birey Sayısı (Tuzak/Yıl)
<i>Nysius thymi</i> (W.)	14 Temmuz - 14 Ağustos	16
Miridae		
<i>Adelphocoris lineolatus</i> (Gz.)	14 Temmuz - 24 Ağustos	54
<i>Alloeotomus gothicus</i> (Fn.)	24 Temmuz - 2 Ağustos	5
<i>Brachynotocoris puncticornis</i> Rt.	2-7 Ağustos	8
<i>Campylomma nicolasi</i> Pt.-Rt.	2-7 Ağustos	5
<i>Charagochilus gyllenhali</i> (Fn.)	14- 26 Temmuz	6
<i>Criocoris</i> sp.	15 Temmuz - 31 Ağustos	54
<i>Deraeocoris scutellaris</i> (F.)	25-29 Haziran	5
<i>Deraeocoris serenus</i> D. Sc.	18 Temmuz - 25 Ağustos	8
<i>Exolygus pratensis</i> (L.)	17 Temmuz - 24 Ağustos	30
<i>Exolygus rugulipennis</i> (Popp.)	4 Temmuz - 24 Ağustos	84
<i>Globiceps flavomaculatus</i> (F.)	4 Temmuz - 31 Ağustos	15
<i>Hallodapus rufescens</i> (Bm.)	16 Temmuz - 23 Ağustos	24
<i>Leptoterna dolobrata</i> (L.)	3 Temmuz - 26 Ağustos	9
<i>Macrolophus costalis</i> Fb.	1-10 Ağustos	5
<i>Macrolophus nubilus</i> (H.-S.)	20-24 Ağustos	2
<i>Macrotylus herrichi</i> (Rt.)	5-7 Ağustos	2
<i>Megalocoleus molliculus</i> (Fn.)	14-16 Temmuz	7
<i>Nanopsallus carduellus</i> (Hv.)	5-7 Ağustos	6
<i>Oncotylus pyrethri</i> (Bck.)	3 Temmuz - 2 Ağustos	5
<i>Oncotylus setulosus</i> (H.-S.)	20-23 Ağustos	3
<i>Oncotylus viridiflavus</i> (Gz.)	15-22 Temmuz	6
<i>Opisthothaenia fulvipes</i> Rt.	10-17 Temmuz	7
<i>Orthops kalmi</i> (L.)	4 Temmuz - 23 Ağustos	60
<i>Orthotylus flavosparsus</i> (Sahlb.)	28 Temmuz - 21 Ağustos	15
<i>Orthotylus nassatus</i> (F.)	16 Temmuz - 26 Ağustos	9
<i>Orthotylus obscurus</i> Rt.	16 Temmuz - 31 Ağustos	9
<i>Phytocoris obliquoides</i> Wgn.	10-14 Ağustos	3
<i>Phytocoris tiliae</i> (F.)	13-14 Ağustos	5
<i>Pilophorus cinnamopterus</i> (Kbm.)	14-16 Temmuz	3
<i>Pilophorus clavatus</i> (L.)	21 Temmuz - 23 Ağustos	10
<i>Plagiognathus bipunctatus</i> Rt.	13 Temmuz - 19 Ağustos	8
<i>Plagiognathus chrysanthemi</i> (W.)	24-26 Haziran	3
<i>Plagiognathus fulvipennis</i> (Kmb.)	1-3 Ağustos	4
<i>Polymerus cognatus</i> (Fb.)	20-25 Ağustos	3
<i>Polymerus unifasciatus</i> (F.)	28-31 Ağustos	5
<i>Polymerus vulneratus</i> (Pnz.)	30 Temmuz - 13 Ağustos	27
<i>Psallus pinicola</i> Rt.	18 Temmuz - 19 Ağustos	16
<i>Reuteria marqueti</i> Pt.	19-24 Haziran	6
<i>Stenodema trispinosum</i> Rt.	26 Temmuz - 23 Ağustos	4
<i>Stenodema turanicum</i> Rt.	14 Temmuz - 24 Ağustos	45
<i>Stenotus binotatus</i> (F.)	16-17 Ağustos	14
<i>Taylorilygus pallidulus</i> (Blanch.)	26 Haziran - 4 Ağustos	19
<i>Trigonotylus ruficornis</i> (G.)	5-25 Ağustos	7
Nabidae		
<i>Nabis punctatus</i> C.	14 Temmuz - 26 Ağustos	9

Cetvel 1'den de görüleceği gibi Atatürk Üniversitesi Kampüs alanında ışık tuzaklarından toplam 52 Heteroptera türü saptanmış olup bu türlerden 43'ü Miridae, 4'ü Lygaeidae, 3'ü Corixidae, 1'i Cydnidae ve 1'i Nabidae familyasına bağlıdır. Oransal olarak mevcut türlerin % 82.7'si Miridae ve % 7.6'sı da Lygaeidae familyasına bağlıdır. Buna benzer sonuçlar, Türkiye'de ışık tuzaklarıyla yapılan diğer çalışmalardan da elde edilmiştir (Cetvel 2).

Cetvel 2. Türkiye'de ışık tuzaklarıyla yapılan çalışmalarda saptanan Miridae ve Lygaeidae familyalarına bağlı türlerin oranları (%)

Çalışmanın Yapıldığı Yöre	Miridae	Lygaeidae	Referans
Ankara	83.7	7.6	Hoberlandt (1961)
Diyarbakır	39.0	29.0	Önder&Adıgüzel (1979)
Marmara ve Batı Karadeniz Bölgeleri	64.7	12.8	Önder et al. (1981)
Edirne	67.9	13.3	Önder et al. (1984)

Gerek bu çalışmadan ve gerekse diğer çalışmalardan (Cetvel 2) da görüleceği gibi, özellikle Miridae ve Lygaeidae familyasına bağlı türlerle ilgili faunal ve populasyon çalışmalarında ışık tuzaklarına başvurulmasının gereği ortaya çıkmaktadır.

Özet

Bu çalışma, 1996-1998 yıllarında, Erzurum'da, Atatürk Üniversitesi Kampüs alanında, ışığa gelen Heteroptera türlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Corixidae'den 3, Cydnidae'den 1, Lygaeidae'den 4, Miridae'den 43 ve Nabidae'den 1 olmak üzere toplam 52 tür saptanmıştır. Bunlar arasında, **Exolygus rugulipennis**, **Orthops kalmi**, **Adelphocoris lineolatus**, **Stenodema turanicum** ve **Criocoris** sp. sırasıyla yoğunlukları en yüksek olan fitofag türlerdir. Diğer taraftan, **Deraeocoris serenus**, **D. scutellaris** ve **Nabis punctatus** türleri predatör; **Corixa panzeri**, **C. punctata** ve **Sigara striata** türleri ise aquatiklerdir.

Literatür

- Hoberlandt, L., 1961. Heteroptera collected in Ankara (Turkey) by light trap. **Acta ent. Mus. nat. Pragae**, **34** (590): 399-416.
- Önder, F. and N. Adıgüzel, 1979. Some Heteroptera collected by light trap in Diyarbakır (Turkey). **Türk. Bit. Kor. Derg.**, **3** (1): 25-34.
- Önder, F., A. Ünal and E. Ünal, 1981. Heteroptera fauna collected by light traps in some districts of northwestern part of Anatolia. **Türk. Bit. Kor. Derg.**, **5** (3): 151-169.
- Önder, F., E. Ünal and A. Ünal, 1984. Heteropterous insects collected by light traps in Edirne (Turkey). **Türk. Bit. Kor. Derg.**, **8** (4): 251-224.